

LIČNOST

Prof Nera Zivlak-Radulović

Ličnost

- ❖ Ličnost je skup organizovanih, srazmjerno trajnih psiholoških osobina i mehanizama unutar pojedinca koji utiču na njegove interakcije s okolinom i prilagođavanje na okolinu. (Larsen R).

Podjela tipova ličnosti po Hipokratu:

Kolerik-

jake emocije, lako se naljuti, snažno manifestuje ljutnju

Sangvinik

brzo reaguje , ali emocije nisu izrazito jake i ne traju dugo, nestabilna raspoloženja

Flegmatik

ravnodušnost prema svemu, slabe i spore reakcije

Melankolik

reaguju rijetko, reakcije spore ali kad reaguje jako reaguje

TEORIJE LIČNOSTI

Psihoanaliza

Sigmund Freud

- Koristio: hipnozu, slobodne asocijacije, analizu snova
- Smatrao da postoje 3 dijela ličnosti: *id, ego, superego*

	ID	EGO	SUPEREGO
Osnovna obilježja	urođeni instinkti rezervoar psih. energije; ne poznaje zakone, ne priznaje pravila impulzivan je i iracionalan	djeluje kod voljnih aktivnosti; sjedište intelektualnih funkcija i intelekta; racionalan	sažeti utjecaj kulture, civilizacije i roditelja; izvor samokontrole moralni čuvan
Uloga	uzbuđuje pojedinca podiže razinu napetosti	kontroliše zahtjeve ida usklađuje id i okolinu	inhibira id i usmjerava osobu prema idealnom cilju
Funkcionisanje	princip ugode	princip realnosti	zaštita od ranjavanja

Faze razvoja ličnosti po Freudu

- oralna faza (1. godina)
- analna faza (2-3 godina)
- falusna faza (4-6 godina)
- faza latencije (7 - pubertet)
- genitalna faza (od puberteta do smrti)

Bihevioristička teorija

- čovjek se nalazi pod utjecajem okoline koja od njega može stvoriti bilo šta
- pojedinac je rezultat učenja
- čovjek po prirodi nije ni dobar ni loš

Votson

Klasična bihevioristička teorija:

Razvio je američki psiholog Džon Votson (1887-1958) početkom XX veka. Smatrao je da psihologija treba da proučava samo ponašanje, jer se samo to može objektivno posmatrati i meriti.

EYSENCKOVA FAKTORSKA TEORIJA LIČNOSTI

- Ličnost je više ili manje stabilna i trajna organizacija karaktera, temperamenta, intelekta i fizičke konstitucije neke osobe koja određuje njegovo lično prilagođavanje svojoj okolini.
- Zadaci koje je postavio u svojoj teoriji ličnosti sastoje se u utvrđivanju faktora ličnosti (osnovnih dimenzija) koji determininišu različite i složene oblike manifestnog ponašanja; zatim, eksperimentalno provjeravanje utjecaja identifikovanih osnovnih faktora na ponašanje ličnosti i, najzad, objašnjavanje fiziološke osnove faktora ličnosti.

Faktorskom analizom Eysenck je utvrdio da postoje tri osnovne dimenzije ličnosti:

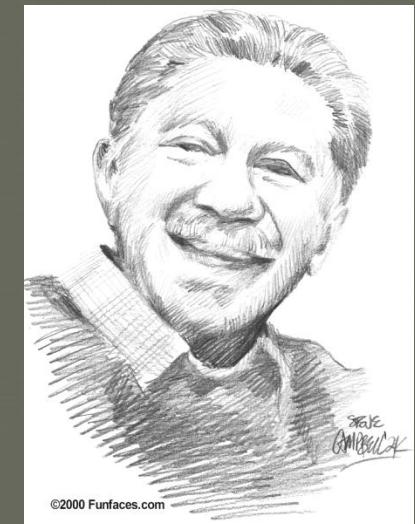
- *introverzija-ekstraverzija (IE)*,
- *neuroticizam (N)*
- *psihoticizam (P)*

- Razvoj ličnosti po Eysencku rezultat je interakcije genetičkih predispozicija, čiju osnovu čini struktura i funkcionalnost nervnog sistema i vanjske sredine u kojoj se ličnost razvija.

- Budući da nervni sistemi različitih organizama posjeduju različita svojstva s obzirom na ekscitaciju i inhibiciju, različite osobe mogu uspostavljati različite odnose sa potpuno istom životnom sredinom.
- S obzirom na različitu genetsku osnovu introvertnih i ekstravertnih osoba, socijalizacija kao najvažniji put razvoja ličnosti biće različito uspješna; ekstravertirana predispozicija ličnosti ćeće će se sukobljavati sa postojećim normama nego što je slučaj s introvertiranom dispozicijom ličnosti.
- Autokratski način obrazovanja i podizanja djece je pogodnija metoda socijalizacije za ekstravertirane tipove ličnosti, nego za introvertirane osobe.

PSIHOLOGIJA LIČNOSTI - ABRAHAM MASLOW

ZA RAZUMIJEVANJE PONAŠANJA VELIKU VAZNOST IMA POZNAVANJE CILJEVA KOJIMA ČOVJEK TEZI (Abraham Maslow)

Teorija ličnosti Abrahama Maslowa spada u one teorije koje imaju humanističku orientaciju u psihologiji. Humanistička psihologija se pojavila kao protest prema dotad vladajućim psihološkim teorijskim smjerovima - psihanalitičkim učenjima i biheviorističkom pravcu.

©2000 Funfaces.com

-
- Humanistička psihologija negira psihoanalizu i biološki determinizam, ističući da se čovjek bitno razlikuje od svih vrsta životinjskog svijeta. Čovjek posjeduje svoju specifičnu prirodu, čije zakonitosti ne važe za ostale životinske vrste.
  - On ističe da su psihoanalitički pokušaji objašnjenja čovjeka bezuspješni i pesimistički, jer su bili usmjereni na poremećenu osobu, pa je pažnja bila okupirana strahom, agresijom, sukobima, a malo pažnje je posvećeno kreativnosti, zadovoljenju potreba i pozitivnim emocijama.

-
- ◎ Po Maslovu hijerarhijska organizacija potreba ostvaruje se na pet razina.. a prvo se zadovoljavaju u potpunosti ili djelimično potrebe nižeg reda.

Hijerarhijska organizacija potreba, po Maslovu, izgleda ovako:

- fiziološke potrebe,
- potrebe za sigurnošću,
- potrebe za pripadanjem i ljubavlju,
- potreba za poštovanjem od strane drugih i
- potrebe za samoaktualizacijom.

Jedno od istraživanja Maslowa u kome je izdvojeno **15 osobina karakteristične za samoaktueliziranu osobu**:

- uspješnost opažanja stvarnosti i predviđanja budućnosti,
- prihvaćanje sebe i drugih ljudi,
- prirodnost i jednostavnost,
- orijentisanost na fundamentalne probleme života,
- potreba za povlačenjem u „svoj svijet“,
- nezavisnost od kulture i sredine u kojoj živi,
- sposobnost zapažanja novog u već doživljenom,
- sposobnost za „vrhunske doživljaje“, kao što su oni kod nekog velikog naučnog otkrića,
- potreba za pomaganjem drugim ljudima,
- intenzivne i trajne veze sa užim brojem sličnih osoba,
- demokratičnost,
- posjedovanje čvrstih etičkih standarda,
- kreativnost,
- distanciranost od konvencionalne kulture.

PETFAKTORSKI MODEL LIČNOSTI ILI VELIKIH PET (BIG FIVE)- PAUL COSTA/ ROBERT MCCRAE

Ekstraverzija E

Neuroticizam N

Otvorenost
iskustvu O

Ugodnost U

Savjesnost S

- svaka od dimenzija sastoji se od šest osobina nižeg reda
- 30 osobina i pet dimenzija ličnosti mjeri se upitnikom
- do sada preveden i provjeren u pedesetak zemalja,

Osobine ličnosti nižeg reda

Ekstraverzija	Neuroticizam	Otvorenost iskustvu	Ugodnost	Savjesnost
Toplina	Anksioznost	Maštanje	Povjerenje	Kompetentnost
Druželjubivost	Ljutnja Hostilnost	Estetičnost	Iskrenost	Organiziranost
Asertivnost	Depresivnost	Osjećaji	Altruizam	Obavljanje Dužnosti
Aktivnost	Sputanost	Postupci	Pomirljivost	Težnja Postignuću
Traženje Uzbuđenja	Ranjivost	Ideje	Skromnost	Samodisciplina
Pozitivne emocije	Impulzivnost	Vrijednosti	Blagost	Promišljenost

HVALA!